ตำนาน

วัดสวนดอก

(พระอารามหลวง) จังหวัดเชียงใหม่
และ ชีวประวัติของ พระอมรเวที
เจ้าอาวาสวัดสวนดอก
องค์ปัจจุบัน พ.ศ.๒๕๔๖

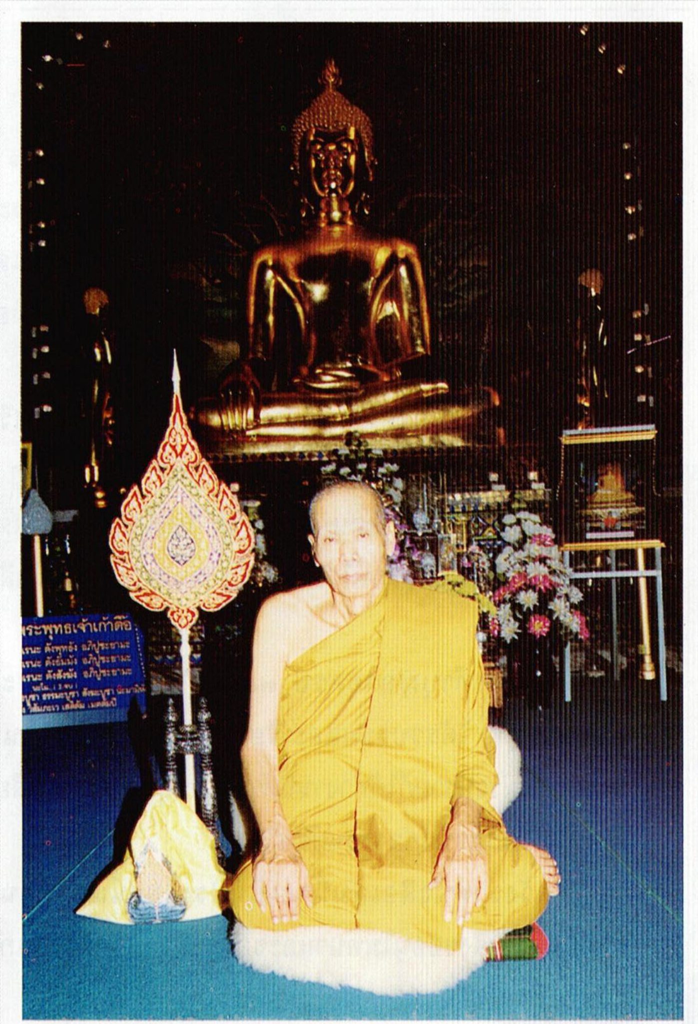

ตำนานวัดสวนดอก

นายประวิทย์ ตันตลานุกุล **ผู้แต่ง**

ISBN 974-91394-6-1

พิมพ์ครั้งที่ 1	กรกฎาคม 2546
จำนวนพิมพ์	10,000 เล่ม
จำนวนหน้า	48 หน้า
พิมพ์ที่	หจก.เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์ 195-197 ถ.พระปกเกล้า ต.ศรีภูมิ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200 โทร. 0-5322-1212, 0-5321-9647

พระอมรเวที เจ้าอาวาสวัดสวนดอก พระอารามหลวง

ผช.อธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาเขตเชียงใหม่

เจ้าคณะอำเภอเมืองเชียงใหม่

คำนำ

วัดสวนดอกเป็นวัดที่พระเจ้ากือนา กษัตริย์องค์ที่ ๖ แห่งราชวงศ์มังรายเป็นผู้สร้างเมื่อ พ.ศ. ๑๙๑๔ เป็นวัดแรกที่พระพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์เข้ามาประดิษฐานในเชียงใหม่ และได้เจริญก้าวหน้ามาเรื่อยจนเชียงใหม่ได้เสียเอกราชเป็นเมืองขึ้นของพม่า วัดวาอารามต่างๆ จึงได้ทรุดโทรมไป

วัดสวนดอกได้ฟื้นฟูกลับคืนมาเมื่อครูบาเจ้าศรีวิชัยได้มาเป็นประธานก่อสร้างบูรณะซ่อมแซมถาวรวัตถุต่างๆ และคณะสงฆ์ได้ส่งครูบาคำแสน อินทจกฺโก มาเป็นเจ้าอาวาสต่อมา พระครูศรีปริยัติยานุรักษ์ได้มาพัฒนา จนเจริญก้าวหน้าสืบมากระทั่งปัจจุบัน

ในการทำบุญอายุครบ ๗๔ ปี ได้ขอให้คุณประวิทย์ ตันตลานุกุล ได้รวบรวมและเรียบเรียงประวัติวัดสวนดอกโดยย่อ ซึ่งผู้รวบรวมก็ได้ทำงานนี้ด้วยความอุตสาหะและเสียสละเพื่อเป็นประโยชน์แก่สาธุชนผู้สนใจ

หวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านบ้างตามสมควร จึงขออนุโมทนาและขอความสุขสวัสดีจงมีแก่ท่านผู้สนใจโดยทั่วกัน

พ.อมรเวที

(พระอมรเวที)

เจ้าอาวาสวัดสวนดอก

๑๕ เมษายน ๒๕๔๖

สารบัญ

ตำนานวัดสวนดอก

ชีวประวัติ พระอมรเวที

๑

ที่ตั้งของวัดสวนดอก

วัดสวนดอกแต่เดิมเรียกว่าวัดบุปผาราม ตั้งอยู่เลขที่ ๑๓๙ ถนนสุเทพ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ บนเนื้อที่ประมาณ ๓๕ ไร่เศษ และมีที่ธรณีสงฆ์อีกประมาณ ๓ ไร่เศษ อยู่นอกกำแพงเมืองด้านทิศตะวันตก (ประตูสวนดอก) ห่างประมาณ ๘๐๐ เมตร ตรงกันข้ามกับคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับถนนสุเทพ กว้างประมาณ ๑๘๓ เมตร
ทิศใต้	ติดต่อกับทางสาธารณะ กว้างประมาณ ๑๙๓ เมตร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับทางสาธารณะและบ้านชุมชน กว้างประมาณ ๑๗๖ เมตร
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับทางสาธารณประโยชน์ กว้างประมาณ ๑๗๖ เมตร

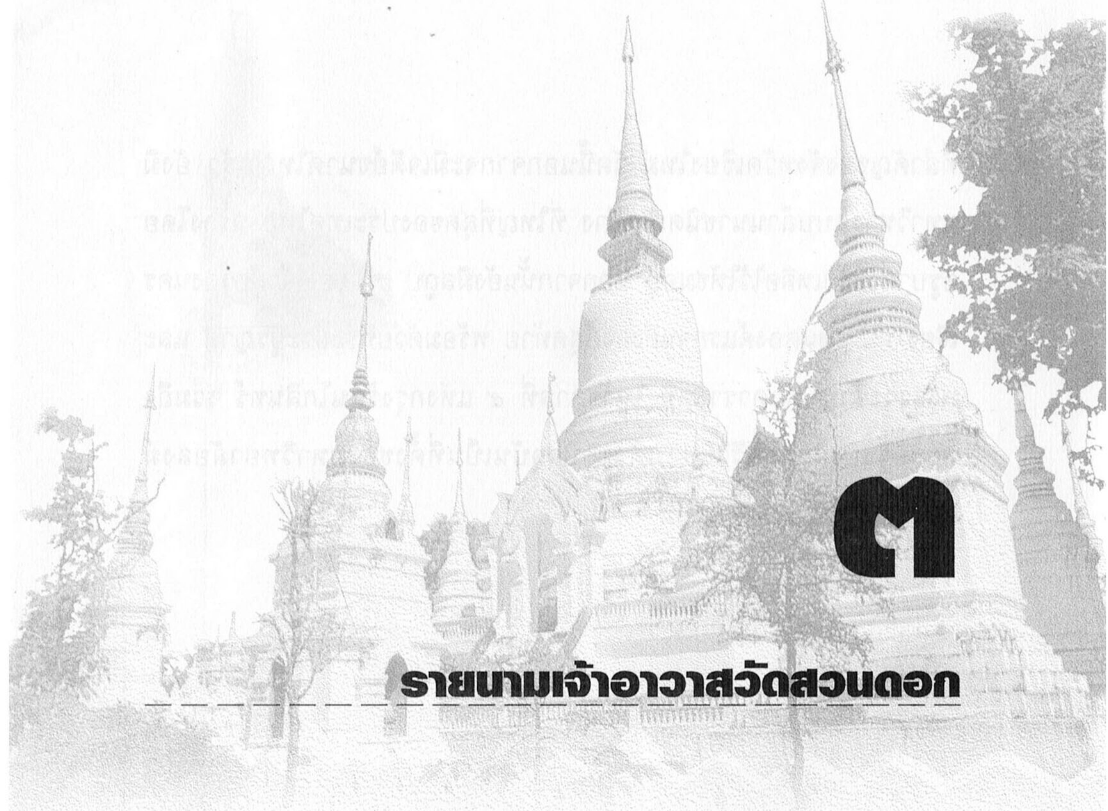

๒

ความสำคัญของวัดสวนดอก

วัดสวนดอกเป็นพระอารามหลวง ชั้นตรี ชนิดสามัญ เป็นพระอารามหลวง ๑ ใน ๗ ของจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ของวัดแต่เดิมเป็นพระราชอุทยานป่าไม้พยอมของกษัตริย์ล้านนาสมัยแรกเริ่ม โดยพระเจ้ากือนา กษัตริย์องค์ที่ ๖ แห่งราชวงศ์มังราย เป็นองค์ยกถวายเป็นสมบัติของพระพุทธศาสนา สร้างเป็นวัดเพื่อเป็นที่อยู่จำพรรษาของพระมหาสุมนเถระ โดยตั้งชื่อว่า **"วัดบุปผาราม"** ในช่วงถัดมาเป็นที่สร้างสถูป (กู่) สำหรับเก็บอัฐิของเจ้านายฝ่ายเหนือ (เจ้าเชียงใหม่) มีพระเจดีย์ขนาดใหญ่บรรจุพระบรมธาตุของพระพุทธเจ้า ที่พระมหาสุมนเถระได้มาจากเมืองปางจา จังหวัดสุโขทัย ปัจจุบันเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

ที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ วัดนี้นอกจากจะมีเจดีย์ขนาดใหญ่แล้ว ยังมีมหาวิหารแบบล้านนาชนิดเปิดข้าง ที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย สร้างโดยครูบาศรีวิชัยเหลือไว้ให้ชมอยู่ นอกจากนั้นยังมีสถูป (กู่) ของเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ ตั้งแต่องค์แรกจนถึงองค์สุดท้าย พร้อมด้วยพระประยูรญาติ และพระราชชายาเจ้าดารารัศมี ในรัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ รวมถึงพระอัฐิของครูบาศรีวิชัยอีกด้วย ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยสงฆ์ (ม.มจร.) วิทยาเขตเชียงใหม่

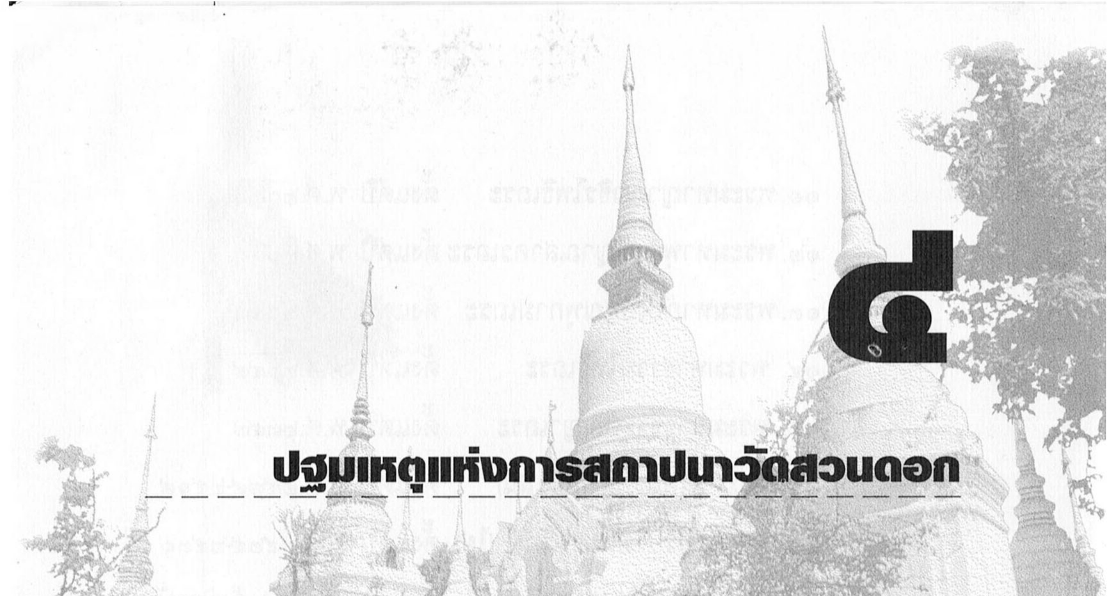
๓

รายนามเจ้าอาวาสวัดสวนดอก

๑.	พระมหาสุมนเถระ	ตั้งแต่ปี พ.ศ.๑๙๑๔
๒.	พระมหากัสสปะเถระ	ตั้งแต่ปี พ.ศ.๑๙๓๓
๓.	พระมหานันทปัญญาเถระ	ตั้งแต่ปี พ.ศ.๑๙๔๗
๔.	พระมหาพุทธปัญญาเถระ	ตั้งแต่ปี พ.ศ.๑๙๖๒
๕.	พระมหาพุทธคัมภีร์เถระ	ตั้งแต่ปี พ.ศ.๑๙๖๔
๖.	พระมหารังษีเถระ	ตั้งแต่ปี พ.ศ.๑๙๘๗
๗.	พระมหาไตรปิฎกสังฆราชา	ตั้งแต่ปี พ.ศ.๑๙๙๔
๘.	พระมหาพุทธรักขิตเถระ	ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๐๑๐
๙.	พระมหาญาณสาครเถระ	ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๐๑๒
๑๐.	พระมหานาคเสนเถระ	ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๐๑๙

๑๑.	พระมหาญาณวชิรโพธิเถระ	ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๐๒๒
๑๒.	พระมหาพุกามญาณสาครเถระ	ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๐๓๓
๑๓.	พระมหากัปเปคุณพุกามเถระ	ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๐๔๓
๑๔.	พระมหาธรรมโพธิเถระ	ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๐๔๔
๑๕.	พระมหาวชิระปัญญาเถระ	ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๓๕๗
๑๖.	พระครูสุคันธศีล (คำแสน)	ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๘๙-๒๕๑๙
๑๗.	พระครูศรีปริยัติยานุรักษ์ (ไฝ)	ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๒๕-๒๕๓๑
๑๘.	พระมหาวรรณ เขมจารี	ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๒ ถึงปัจจุบัน

ช่วงพุทธศตวรรษ ที่ ๒๑ จนถึง พ.ศ.๒๓๕๗ วัดสวนดอกตกอยู่ในสภาพวัดร้าง (เริ่มตั้งแต่พม่าปกครองเป็นต้นมา) ในปี พ.ศ.๒๓๕๗ เจ้ากาวิละเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ ได้ฟื้นฟูวัดสวนดอกขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง แต่ก็อยู่ได้ไม่นานถูกทอดทิ้งกลายเป็นวัดร้างอีก ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๗๔ เจ้าแก้วนวรัฐเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์สุดท้าย ร่วมกับเจ้าดารารัศมี พระราชชายาในรัชกาลที่ ๕ ได้ไปนิมนต์ครูบาศรีวิชัยมาช่วยฟื้นฟูบูรณะอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นก็ให้ลูกศิษย์ของครูบาศรีวิชัยดูแลรักษาการเจ้าอาวาสอยู่ระยะหนึ่งจนถึงปี พ.ศ.๒๔๘๙ จึงมีเจ้าอาวาสมาดูแล ช่วงปี พ.ศ.๒๕๑๙-๒๕๒๕ เป็นช่วงที่ขาดเจ้าอาวาสอีก ผู้รักษาการเจ้าอาวาสขาดความรู้ความสามารถในด้านการปกครองทำให้วัดเกิดความยุ่งยากและวิกฤติศรัทธา เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่จึงแต่งตั้งพระครูศรีปริยัติยานุรักษ์ เจ้าอาวาสวัดพันอ้น และเจ้าคณะอำเภอเมืองเชียงใหม่ มาเป็นเจ้าอาวาสวัดสวนดอก เรื่องจึงสงบและวัดก็เจริญรุ่งเรืองขึ้นมา ตามลำดับดังที่ปรากอยู่ทุกวันนี้

๔

ปฐมเหตุแห่งการสถาปนาวัดสวนดอก

เมื่อต้นพุทธศตวรรษที่ ๑๙ พระเจ้ากือนากษัตริย์แห่งล้านนา องค์ที่ ๖ ของราชวงศ์มังราย ทรงประสงค์ที่จะพัฒนาฟื้นฟูพระพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ในล้านนาให้เจริญรุ่งเรืองเหมือนดั่งกรุงสุโขทัย เพราะพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท ลัทธิลังกาวงศ์กำลังเจริญงอกงามไพบูลย์ในสุโขทัย ภายใต้การสนับสนุนและเผยแพร่ของพระมหาสุมนเถระ ผู้ซึ่งเป็นศิษย์สำนักของพระมหาอุทุมพรบุปผามหาสวามี สังฆราชแห่งรามัญประเทศ (เมืองมะติมา หรือ เมาะตะมะ ประเทศพม่าปัจจุบันนี้) พระองค์ทรงทราบกิตติศัพท์ของพระมหาอุทุมพรบุปผามหาสวามี พระเถระชาวเมืองมะติมา (เมาะตะมะ-พม่า) ซึ่งได้ไปบวชเรียนมาจากประเทศลังกา และได้นำเอาพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท ลัทธิลังกาวงศ์เข้ามาเผยแพร่ในเมืองมะติมาจนเจริญรุ่งเรืองเป็นอันมาก พระเจ้ากือนามีความประสงค์อยากได้พระสงฆ์ผู้แตกฉานในพระไตรปิฎกให้มาช่วยงานพัฒนาและเป็นหลักในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ให้ถูกต้องตามพุทธบัญญัติ จึงได้ส่งผู้แทนของพระองค์ไปยังเมือง

มะติมา เพื่อนิมนต์พระมหาอุทุมพรบุปผามหาสวามี ผู้แตกฉานในพระธรรมวินัย ให้เข้ามาช่วยเผยแพร่พระพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ในล้านนา แต่ด้วยเหตุที่พระมหาอุทุมพรบุปผามหาสวามีได้ชราภาพมากแล้ว ท่านจึงได้ส่งหลานชาย คือพระอานันทะเถระ พร้อมด้วยพระเถระลูกศิษย์ อีก ๑๐ รูป มายังล้านนา (เชียงใหม่) พระเจ้ากือนาได้ให้พระเถระเหล่านั้นทั้งหมดเข้าพักอยู่จำพรรษาที่วัดโลกโมฬี ใกล้กับประตูหัวเวียง (ประตูช้างเผือก) นอกกำแพงเมืองด้านทิศเหนือ เพื่อความสะดวกในการอุปการะมวลพระเถระเหล่านั้น

แต่ด้วยเหตุที่พระมหาเถระเหล่านั้นไม่สามารถจะปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ตามเป้าหมาย ทั้งนี้เพราะพระเถระที่มาทั้งหมดไม่สามารถจะบวชกุลบุตรชาวล้านนาได้ เพราะยังไม่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพระอุปัชฌายะ พระอานันทะเถระจึงได้แนะนำว่า พระมหาอุทุมพรบุปผามหาสวามีได้มอบอาญาสิทธิ์ ตั้งพระเถระผู้ใหญ่ในสุโขทัยไว้ ๒ รูป ซึ่งท่านทั้งสองเป็นชาวสุโขทัยโดยแท้ คือพระสุมนเถระ และพระอโนมทัสสีเถระ ให้เป็นพระอุปัชฌายาจารย์ในลัทธิเถรวาท นิกายลังกาวงศ์ เมื่อพระเจ้ากือนาทรงทราบดังนั้นแล้ว จึงได้ส่งผู้แทน ๓ คน ประกอบด้วย หมื่นเงินกอง ๑, ประขาวยอด ๑, และประขาวสาย ๑ เดินทางไปสุโขทัย โดยถือพระราชสาส์นและบรรณาการไปถวายแด่พระเจ้าธรรมราชา แห่งกรุงสุโขทัย เพื่อขออนุญาตนิมนต์พระมหาสุมนเถระให้ขึ้นมาช่วยปรับปรุงและฟื้นฟูพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทในล้านนาโดยเฉพาะที่เชียงใหม่ โดยความเห็นชอบของพระเจ้าธรรมราชา แห่งกรุงสุโขทัย พระมหาสุมนเถระจึงรับนิมนต์ และได้เดินทางขึ้นมาเชียงใหม่ในปี พ.ศ.๑๙๑๒ พร้อมกับนำเอาพระบรมธาตุที่ได้มาจากเมืองปางจาติดตัวมาด้วย เมื่อมาถึงจังหวัดลำพูน พระมหาสุมนเถระเกิดชอบใจในบรรยากาศที่วัดพระยืน จึงขอพระราชานุญาต พักจำพรรษาอยู่ที่วัดพระยืนนี้ก่อนเป็นเวลา ๒ ปี

๕

พระเจ้ากือนาเป็นองค์สถาปนาวัดสวนดอก

ต่อจากนั้นใน ปี พ.ศ.๑๙๑๔ พระมหาสุมนเถระ จึงเดินทางขึ้นมาเชียงใหม่ พระเจ้ากือนาทรงปิติยินดีเป็นล้นพ้น จึงทรงยกสวนดอกไม้ในอุทยานป่าไม้พยอม ซึ่งเป็นอุทยานดอกไม้ตกทอดมาแต่ยุคพญามังราย อยู่ทางทิศตะวันตกของกำแพงเมืองด้านประตูสวนดอก โดยสถาปนาขึ้นเป็นวัดบุปผาราม สำหรับเป็นที่อยู่จำพรรษาของพระมหาสุมนเถระ และพระเจ้ากือนาได้สถาปนาพระมหาสุมนเถระขึ้นเป็นพระสังฆราชแห่งล้านนา ในราชทินนาม พระมหาสุมนบุปผารัตนมหาสวามี พระมหาสุมนเถระได้อยู่จำพรรษาที่วัดบุปผารามนี้มาตลอด จนถึงแก่มรณภาพในปี พ.ศ.๑๙๓๒ สิริอายุได้ ๘๐ ปี ครั้นต่อมาภายหลังชาวบ้านจึงหันมาเรียกชื่อวัดบุปผารามเป็นวัดสวนดอกตราบเท่าทุกวันนี้ และเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ราชทูตที่อัญเชิญพระราชสาส์นและบรรณาการไปถวายแด่พระเจ้าธรรมราชา เพื่อนิมนต์พระมหาสุมนเถระให้ขึ้นมาเชียงใหม่ หลังจากราชทูตทั้ง ๓ คน กลับขึ้นมาถึงเชียงใหม่แล้ว พระเจ้ากือนาจึงได้โปรดให้สร้างวัดหมื่นเงินกองและวัดผ้าขาว ไว้เป็นอนุสรณ์ ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

๖

วัดสวนดอกเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนานิกายลังกาวงศ์

ถือได้ว่าพระมหาสุมนเถระ เป็นผู้มีความสำคัญมาก ที่ได้วางรากฐานพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท ลัทธิลังกาวงศ์ไว้ในเชียงใหม่ วัดบุปผารามจึงเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนานิกายลังกาวงศ์ หรือนิกายวัดสวนดอก หรือนิกายรามัญ เพราะพระสุมนเถระเรียนมาจากเมืองเมาะตะมะ ในรามัญประเทศ พระเจ้ากือนาจึงทรงสนับสนุนให้พระภิกษุจากเมืองต่างๆ เช่น เชียงราย เชียงแสน เชียงตุง เชียงรุ้ง และสิบสองปันนา เดินทางมาศึกษาพุทธศาสนาที่วัดบุปผารามนี้ นับได้ว่าเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระธรรมวินัยแบบลังกาวงศ์ พุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ได้เจริญงอกงามในล้านนา พระภิกษุในล้านนาได้ให้ความสนใจศึกษาพระพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์

มากขึ้นตามลำดับ จนในเวลาต่อมาพระภิกษุสงฆ์เหล่านั้นมีความรู้ความสามารถสูง แตกฉานในพระไตรปิฎกและภาษาบาลี เห็นได้จากพระเถระผู้รู้ทั้งหลายในล้านนา ได้จัดประชุมสังคายนาพระไตรปิฎก ครั้งที่ ๘ ของโลกที่วัดมหาโพธาราม (วัดเจ็ดยอด) ในปี พ.ศ.๒๐๒๐ ถือว่าการรับพระพุทธศาสนานิกายลังกาวงศ์จากสุโขทัยในสมัยพระเจ้ากือนา เป็นจุดเริ่มต้นของการตื่นตัวทางความคิดสติปัญญาและวัฒนธรรม ซึ่งนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรล้านนา พระภิกษุชาวล้านนาได้สร้างผลงานวรรณกรรมทางพุทธศาสนาไว้มากมายในอดีต เช่น มงคลทีปนี, ชินกาลมาลีปกรณ์, จามเทวีวงศ์, รัตนพิมพวงศ์, สิหิงคนิทาน และปัญญาสชาดก เหล่านี้เป็นต้น ล้วนแต่งขึ้นโดยภิกษุชาวล้านนาทั้งสิ้น อันมี พระสิริมังคลาจารย์, พระรัตนปัญญาญาณ, พระโพธิรังษี และพระพรหมปัญญา เป็นต้น

๗

พระบรมธาตุแสดงปาฏิหาริย์ แยกออกเป็น ๒ องค์

พระมหาสุมนเถระ (พระมหาสุมนบุปผารัตนมหาสวามีสังฆราชแห่งล้านนา) ได้ขึ้นมาเผยแพร่พระพุทธศาสนา ลัทธิลังกาวงศ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๑๙๑๔ โดยพำนักอยู่ที่วัดสวนดอก ต่อมาในปี พ.ศ.๑๙๑๖ ขณะที่พระเจ้ากือนาได้ให้คนงานขุดฐานองค์พระเจดีย์ที่จะสร้างใหม่ในวัดบุปผารามนั้น พระมหาสุมนเถระได้นำเอาพระบรมธาตุ ที่ท่านได้นำติดตัวมาจากเมืองปางจา จังหวัดสุโขทัย ออกมาวางไว้ในถาดทองคำเพื่อสรงน้ำและให้พระเจ้ากือนาได้ถวายสักการะ ครั้นเรียบร้อยแล้ว พระมหาสุมนเถระและพระเจ้ากือนา ถึงกับประหลาดใจและเกิดความปิติยินดีที่ได้พบพระบรมธาตุในถาดทองคำแยกเป็น ๒ องค์ มีขนาด

ใกล้เคียงกัน จึงอัญเชิญพระบรมธาตุองค์หนึ่งเข้ามาบรรจุไว้ในพระเจดีย์วัดบุปผาราม ส่วนอีกองค์หนึ่งได้บรรจุไว้ในโกฏิทองคำและอัญเชิญขึ้นประดิษฐานไว้บนหลังช้างเผือกมงคล เพื่อเสี่ยงทายหาที่บรรจุไว้อีกแห่งหนึ่ง ในที่สุดช้างเผือกมงคลก็นำเอาพระบรมธาตุนั้นขึ้นสู่ยอดเขาสุเทวบรรพต และพระเจ้ากือนาจึงได้ให้คนงานขุดยอดเขาแห่งนั้นแล้วก่อเจดีย์บรรจุพระบรมธาตุไว้ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ผู้คนทั้งหลายจึงเรียกยอดเขาสุเทวบรรพตแห่งนั้นว่าวัดพระธาตุดอยสุเทพตราบทุกวันนี้ นับจากนั้นมาวัดบุปผาราม หรือวัดสวนดอก กับวัดพระธาตุดอยสุเทพจึงเป็นเสมือนหนึ่งวัดพี่วัดน้องกันมาตลอดและวัดทั้ง ๒ แห่งนี้ ก็ได้รับการสถาปนายกฐานะขึ้นเป็นพระอารามหลวงเรียบร้อยแล้ว คือ

วัดพระธาตุดอยสุเทพฯ เป็นพระอารามหลวง ในปี พ.ศ.๒๕๐๖

วัดสวนดอก หรือวัดบุปผาราม เป็นพระอารามหลวง ในปี พ.ศ.๒๕๓๓

๘

พระบรมธาตุคืออะไร?

คำว่าพระบรมธาตุนั้นหมายถึง พระอัฐิที่ผุกร่อน หรือเถ้าถ่านของพระพุทธเจ้า ซึ่งมารวมตัวกันแน่นเป็นก้อน แข็งราวกับแร่ธาตุชนิดหนึ่ง แล้วก็ตกผลึกมีแสงแวววาวระยิบระยับประหนึ่งก้อนหยกที่ถูกเจียระไนแล้ว ขนาดสัณฐานของพระบรมธาตุมีลักษณะกลมเล็กสะท้อนแสง ขนาดเท่าเม็ดถั่วเขียว พระบรมธาตุที่แท้จริงจะสำแดงนิมิตปาฏิหาริย์ได้ โดยทั่วไปจะมีสีแสงโชติช่วงในเวลากลางคืน และมีพลังอำนาจในตัวเอง จะมีทั้งแยกธาตุ รวมธาตุ และสลายธาตุหายไป ได้โดยพลังอำนาจฉับพลันราวกับปาฏิหาริย์

ชาวพุทธจึงนิยมเก็บพระบรมธาตุไว้ในเจดีย์ หรือไม่ก็ขุดฝังไว้ภายใต้องค์พระเจดีย์ เพื่อป้องกันการถูกโจรกรรม ทั้งยังเป็นการสร้างสถานที่สำคัญไว้ สำหรับเป็นที่เคารพบูชาของคน และเทวดาทั้งหลาย และยังเป็นเรื่องแปลกประหลาดมหัศจรรย์อย่างยิ่งที่พระบรมธาตุมีพลานุภาพอย่างมาก ที่ผู้คนทั้งหลายที่มาเที่ยวเชียงใหม่แล้ว ก็อยากที่จะมากราบองค์พระเจดีย์ทั้งสองนี้ อยู่มิได้ขาด

๙

วัดสวนดอกตกอยู่ในสภาพวัดร้าง

ในสมัยพระเจ้ากือนา พระองค์ได้เร่งฟื้นฟูบูรณะพระพุทธศาสนาในล้านนา แบบเถรวาท นิกายลังกาวงศ์ ให้มั่นคงและรุ่งเรืองสุดขีด จนนับได้ว่าเป็นยุคทองของล้านนา เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนานิกายลังกาวงศ์ พระภิกษุสงฆ์ต่างแดน เช่น เชียงแสน เชียงตุง เชียงรุ้ง ตลอดถึงเมืองสิบสองปันนา ได้เดินทางลงมาศึกษาพระพุทธศาสนา ลัทธิลังกาวงศ์ในล้านนา (เชียงใหม่) เป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นพระเถระจากเชียงใหม่ ได้จาริกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาแบบเถรวาท นิกายลังกาวงศ์ ให้แก่ชาวไทยใหญ่ ไทยเขิน ไทยลื้อ ในแคว้นเชียงตุง เชียงรุ้ง แสนหวี สีป้อ ยองห้วย ขึ้นไปจนถึงสิบสองปันนา ดังนั้นพระสงฆ์ที่บวชเรียนพุทธศาสนาแบบเถรวาท ลัทธิลังกาวงศ์ ชาวไทยเขินและไทยลื้อ จะเรียกว่าพระสงฆ์นิกายโยน หรือยวน คือล้านนาเรา ซึ่งถือว่าเป็นพระสงฆ์ที่มีความรู้ดี และเคร่งครัดในพระธรรมวินัย ในสมัยของพระไชยเชษฐา กษัตริย์ล้านนาองค์ที่ ๑๖ ซึ่งได้สละราชสมบัติ

กลับไปล้านช้าง เพื่อครองเมืองหลวงพระบาง ยังได้นำเอาความเจริญรุ่งเรือง ของล้านนาไปด้วยแล้วถ่ายทอดให้แก่ชาวล้านช้าง (หลวงพระบาง) เพราะฉะนั้น จะเห็นว่าขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมทางศาสนาตลอดถึงวิถีการ ดำรงชีวิตของชนชาวหลวงพระบาง-เชียงตุง-เชียงรุ้ง-สิบสองปันนา ในปัจจุบัน จะละม้ายคล้ายเคียงกันกับชาวล้านนาเราชนิดแทบจะแยกกันไม่ออก นั่นคือ ผลพวงของอิทธิพลทางศาสนา ลัทธิลังกาวงศ์จากวัดบุปผารามในอดีตทั้งสิ้น

ในที่สุดพุทธศาสนาในล้านนาไทยก็ถึงเวลาที่ต้องเสื่อมโทรมลง หรือถึง คราวอวสานแห่งความเจริญรุ่งเรือง อันเนื่องมาจากการเมืองภายในประเทศ ไม่สามัคคีกัน แบ่งเป็นก๊กเป็นเหล่า นับตั้งแต่สมัยของพระเมืองเกษเกล้า กษัตริย์ล้านนาองค์ที่ ๑๒ บ้านเมืองระส่ำระสาย ไม่ปกติสุข มัวแต่แย่งชิง อำนาจกัน ระหว่างสถาบันขุนนางและกษัตริย์วุ่นวายเรื่อยมาเป็นเวลาประมาณ ๒๐ ปี จนถึงรัชสมัยของท้าวแม่กุฏิ กษัตริย์องค์ที่ ๑๗ จึงถูกกองทัพพม่าบุก ยึดครอง พม่าได้ปกครองล้านนาร่วม ๒๐๐ กว่าปี วัดทั้งหมดในเชียงใหม่ ถูกทอดทิ้ง ไม่มีการดูแลบำรุงรักษา จึงทรุดโทรมลง เพราะการล่มสลายของ อาณาจักรล้านนา ทำให้อับเฉาไประยะหนึ่ง วัดสวนดอกหรือวัดบุปผาราม ก็เป็นหนึ่งในจำนวนนั้นต้องกลายเป็นวัดร้างไป ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๗๔ สมัยเจ้าแก้วนวรัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์สุดท้ายได้ร่วมกับครูบาศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนาไทยในยุคนั้น ได้บูรณะปฏิสังขรณ์พระเจดีย์ ซึ่งชำรุดมาก โดยได้ขยายตัวองค์พระเจดีย์ให้ใหญ่ขึ้นและสูงกว่าเดิม (สูงถึง ๔๘ เมตร) พร้อมกับได้สร้างวิหารหลวงขึ้น ซึ่งมีขนาด ๒๕ x ๖๖ เมตร แทนวิหารหลังเดิม ที่ได้ชำรุดผุพังลงไปแล้ว วิหารหลังใหม่นี้ยังคงปรากฏให้พวกเราได้เห็นกันอยู่ ทุกวันนี้ และถือว่าเป็นมหาวิหารที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยอีกด้วย

๑๐

การฟื้นฟูเมืองเชียงใหม่

ในช่วงปลายยุคที่พม่าปกครองล้านนา (ช่วง พ.ศ.๒๓๐๖ - ๒๓๑๗) พม่าได้ใช้กำลังอำนาจปกครองอย่างเฉียบขาด ขูดรีดผลประโยชน์มากขึ้นเรื่อยๆ และเกณฑ์แรงงานไพร่อย่างป่าเถื่อน โดยส่ง **"โป่"** คือแม่ทัพพม่าปกครองเมือง พระยาจ่าบ้าน (บุญมา) ทนไม่ไหว จึงชักชวน พระเจ้ากาวิละ ร่วมกันไปสวามิภักดิ์พระเจ้าตากสิน โดยขอร้องให้กองทัพพระเจ้าตากสิน ช่วยผู้นำชาวล้านนาขับไล่กองทัพพม่า ในที่สุดก็สามารถขับไล่พม่าออกไปจากล้านนาได้สำเร็จในปี พ.ศ.๒๓๑๗

เมื่อล้านนาเสื่อมโทรมล่มสลายลงด้วยฝีมือของพม่า วัดวาอารามถูกทอดทิ้งกลายเป็นวัดร้าง เมื่อขับไล่พม่าออกไป

แล้วในปี พ.ศ.๒๓๑๗ และได้แต่งตั้งให้ พญาจ่าบ้าน เฝ้าดูแลเมืองเชียงใหม่ แต่อยู่ได้ไม่นานก็ต้องทิ้งเมืองไปอยู่ที่อื่น ปล่อยให้เชียงใหม่เป็นเมืองร้าง ต่อมาในปี พ.ศ.๒๓๒๕ รัชสมัยของสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ร.๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ จึงสถาปนาเจ้ากาวิละ เป็นพระยาวชิรปราการ ให้มาครองเมืองเชียงใหม่ พระเจ้ากาวิละได้กลับมาขึ้นครองเมืองเชียงใหม่อีก แต่ก็ไม่เป็นปกติสุข เพราะพม่าแอบลอบเข้ามารบกวนอยู่ตลอดเวลา พระเจ้ากาวิละจึงได้หนีไปอยู่ที่เวียงป่าซาง ลำพูน ปล่อยให้เชียงใหม่เป็นเมืองร้างอีกนานถึง ๑๔ ปี

ในปี พ.ศ.๒๓๓๙ พระเจ้ากาวิละได้รวบรวมไพร่พลทั้งหลาย หวนกลับขึ้นมาครองเมืองเชียงใหม่อีก ในตอนนี้เป็นระยะที่สร้างเมืองใหม่ เรียกว่า **"เก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง"** ผู้คนมีจำนวนไม่มาก เจ้ากาวิละจึงขึ้นไปกวาดต้อนผู้คนที่มีเชื้อชาติ ภาษา และตัวหนังสือเดียวกันกับเชียงใหม่ ได้ผู้คนเป็นจำนวนมากจากแคว้นสิบสองปันนา เมืองยอง เชียงรุ้ง เชียงตุง มาอยู่ในเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นคนเผ่าไทยลื้อ-ไทยยอง-ไทยเขินและไทยใหญ่ และตั้งชื่อเมืองใหม่ว่า **"รัตนติงษา นวบุรี ศรีพิงไชยเชียงใหม่"** แต่เดิมที่พญามังราย ตั้งไว้เมื่อ พ.ศ.๑๘๓๙ ว่า **"นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่"** นับจากต้นยุคราชวงศ์เม็งราย (๑๘๓๙) จนถึงต้นยุคราชวงศ์เจ้าเจ็ดตน (๒๓๓๙) เป็นระยะเวลา ๕๐๐ ปีพอดี ยุคราชวงศ์เจ้าเจ็ดตน ถือได้ว่าเป็นยุคเริ่มต้นการฟื้นฟูบูรณะวัดวาอารามต่างๆ ทั่วเชียงใหม่ ซึ่งต้องใช้เวลานับร้อยๆ ปี เพราะขาดกำลังคนและเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวยเท่าที่ควร ในรัชสมัยของสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ร.๒ พระยาวชิรปราการ จึงถูกสถาปนาขึ้นเป็นพระบรมราชาธิบดี

๑๑

รายนามกษัตริย์ล้านนา ราชวงศ์มังราย

อันดับที่	ชื่อ	ช่วงเวลาที่ครองราชย์
๑	พญามังราย	พ.ศ.๑๘๐๔-๑๘๕๔
๒	พญาไชยสงคราม	พ.ศ.๑๘๕๔-๑๘๖๘
๓	พญาแสนพู	พ.ศ.๑๘๖๘-๑๘๗๗
๔	พญาคำฟู	พ.ศ.๑๘๗๗-๑๘๗๙
๕	พญาผายู	พ.ศ.๑๘๗๙-๑๘๙๘
๖	พญากือนา	พ.ศ.๑๘๙๘-๑๙๒๘
๗	พญาแสนเมืองมา	พ.ศ.๑๙๒๘-๑๙๔๕
๘	พญาสามฝั่งแกน	พ.ศ.๑๙๔๕-๑๙๘๔
๙	พญาติโลกราช	พ.ศ.๑๙๘๔-๒๐๓๐
๑๐	พญายอดเชียงราย	พ.ศ.๒๐๓๐-๒๐๓๘

๑๑	พญาเมืองแก้ว	พ.ศ.๒๐๓๘-๒๐๖๘
๑๒	พญาเกศเชษฐราช (เมืองเกษเกล้า) ๑	พ.ศ.๒๐๖๘-๒๐๘๑
๑๓	ท้าวชายคำ	พ.ศ.๒๐๘๑-๒๐๘๖
๑๔	พญาเกศเชษฐราช (เมืองเกษเกล้า) ๒	พ.ศ.๒๐๘๖-๒๐๘๘
๑๕	มหาเทวีจิรประภา	พ.ศ.๒๐๘๘-๒๐๘๙
๑๖	พญาอุปโย (พระไชยเชษฐา)	พ.ศ.๒๐๘๙-๒๐๙๐
๑๗	ท้าวแม่กุ	พ.ศ.๒๐๙๔-๒๑๐๗ เป็นช่วงที่พม่าเข้ายึดเมือง
๑๘	พระนางวิสุทธเทวี	พ.ศ.๒๑๐๗-๒๑๒๑ เชื้อสายพญามังรายและเป็นภรรยาบุเรงนอง

ในรัชสมัยของท้าวแม่กุ (ชื่อเต็ม พระเจ้าเมกุฏิสุทธิวงศ์ เป็นเจ้าฟ้าของเมืองนายมาก่อน) ถูกกองทัพของพระเจ้าบุเรงนอง (แห่งราชวงศ์ตองอู พม่า) บุกยึดครองในปี ๒๑๐๑ หรือจุลศักราช ๙๒๐ ยังคงเป็นกษัตริย์ล้านนาอยู่ แต่ต้องส่งส่วยให้พม่าทุกปี เชียงใหม่ได้สูญเสียซึ่งอิสรภาพอธิปไตย ตกเป็นข้าขัณฑสีมาของพม่าตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

๑๒

ลำดับเจ้านายฝ่ายเหนือ (เชียงใหม่) สมัยราชวงศ์เจ้าเจ็ดตน

อันดับที่	ชื่อ	ช่วงเวลาที่ครองราชย์
๑	เจ้ากาวิละ	พ.ศ.๒๓๒๕-๒๓๕๘
๒	พระยาธรรมลังกา	พ.ศ.๒๓๕๙-๒๓๖๔
๓	พระยาคำฝั้น (เจ้าหลวงเศรษฐี)	พ.ศ.๒๓๖๖-๒๓๖๘
๔	พระยาพุทธวงศ์ (เจ้าหลวงแผ่นดินเย็น)	พ.ศ.๒๓๗๐-๒๓๘๙
๕	พระเจ้ามโหตรประเทศ	พ.ศ.๒๓๙๐-๒๓๙๗
๖	พระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ (เจ้าชีวิตอ้าว)	พ.ศ.๒๓๙๙-๒๔๑๓
๗	พระเจ้าอินทวิชยานนท์	พ.ศ.๒๔๑๖-๒๔๔๐
๘	เจ้าอินทวโรรสสุริยวงศ์	พ.ศ.๒๔๔๔-๒๔๕๒
๙	พลตรี เจ้าแก้วนวรัฐ	พ.ศ.๒๔๕๔-๒๔๘๒

๑๓

การฟื้นฟูและพัฒนาวัดสวนดอก

วัดสวนดอกสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้ากือนา กษัตริย์องค์ที่ ๖ แห่งราชวงศ์มังราย เมื่อปี พ.ศ.๑๙๑๔ ต่อมาในปี พ.ศ.๑๙๑๖ พระเจ้ากือนา ได้ให้ช่างไปขนเอาไม้เรือนหลวงในวัง มาสร้างเป็นวิหารขนาดกลางหลังหนึ่ง แบบสถาปัตยกรรมล้านนา แล้วหล่อพระพุทธรูปองค์หนึ่งด้วยทองสัมฤทธิ์ ขนาดหน้าตักกว้าง ๒ เมตร สูง ๒.๕ เมตร ปางสมาธิ ตั้งชื่อว่า **“พระเจ้าค่าคิง”** ประดิษฐานไว้ในพระวิหารดังกล่าว จากนั้นมาอีกประมาณ ๕๕๘ ปี คือ พ.ศ.๒๔๗๔ ครูบาศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนาไทย และเจ้าแก้วนวรัฐ เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่องค์สุดท้าย ได้ร่วมกันบูรณะปฏิสังขรณ์องค์พระเจดีย์ ซึ่งสร้างมาพร้อมกับวิหารหลังแรกที่ได้ชำรุดผุพังลงโดยภัยธรรมชาติ โดยได้ขยายฐานองค์พระเจดีย์ให้ใหญ่และสูงถึง ๔๘ เมตร พร้อมทั้งได้สร้างวิหารหลวง ขนาดกว้าง ๒๕ เมตร ยาว ๖๖ เมตร ขึ้นแทนวิหารหลังแรกที่ได้ผุพังลงไปแล้ว ส่วนพระอุโบสถหลังแรกได้สร้างขึ้นในสมัยพญาเมืองแก้ว กษัตริย์

องค์ที่ ๑๑ แห่งราชวงศ์มังรายในปี พ.ศ.๒๐๔๗ พร้อมกับหล่อพระพุทธรูป ขนาดกว้าง ๓ เมตร สูง ๔.๗๐ เมตร ด้วยทองสัมฤทธิ์ ตั้งชื่อว่า **"พระเจ้าเก้าตื้อ"** ประดิษฐานไว้ในพระอุโบสถหลังดังกล่าว สำหรับตัวพระอุโบสถได้ชำรุดและถูกรื้อถอนและสร้างขึ้นใหม่หลายครั้งแล้ว หลังที่เห็นอยู่ปัจจุบันนี้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๑ สำหรับพระมหาเจดีย์และพระมหาวิหาร รวมทั้งพระพุทธรูป **"พระเจ้าเก้าตื้อ"** ได้ถูกขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติเรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๘ มีนาคม ๒๔๗๘

วัดสวนดอกในช่วงระยะหลัง ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนได้รับรางวัลวัดพัฒนาตัวอย่างเป็นวัดแรกของจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๙ (สมัยพระครูสุคันธศีล) และได้รับคัดเลือกให้เป็นที่ตั้งของวิทยาลัยสงฆ์ล้านนา ซึ่งต่อมาได้ปรับสถานภาพขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาเขตเชียงใหม่ ในปี พ.ศ.๒๕๒๗ และได้รับรางวัลชนะเลิศประเภทความสะอาดและพัฒนาวัดใหญ่ ในปี พ.ศ.๒๕๓๒ และจากนั้นในปี พ.ศ.๒๕๓๓ ได้รับสถาปนาขึ้นเป็นพระอารามหลวง ในสมัยของพระมหาวรรณ เขมจารี (พระอมรเวที) และท่านก็ได้เจริญรอยตามเจ้าอาวาสองค์ก่อนๆ มีการพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันนี้มีถาวรวัตถุมากมายในวัดสวนดอก ดังต่อไปนี้

๑. ศาลาการเปรียญ	๑	หลัง
๒. ศาลาเอนกประสงค์ (ศาลา ๗๐๐ ปี)	๑	หลัง
๓. หอฉัน	๑	หลัง
๔ อาคารเรียนมหาวิทยาลัย มจร.	๒	หลัง
๕. อาคารเรียนโรงเรียนบาลีสาธิต	๑	หลัง
๖. กุฏิพระภิกษุสามเณร	๒๐	หลัง

๑๙

การสร้างกู่เจ้านายฝ่ายเหนือ ในวัดสวนดอก

กู่ หรือ สถูป ของเจ้านายฝ่ายเหนือ แต่เดิมสร้างไว้ที่บนฝั่งแม่น้ำปิง ด้านทิศตะวันตก เชิงสะพานนวรัฐพระราชชายาเจ้าดารารัศมี ในรัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้พิจารณาเห็นว่าสถานที่ตั้งของสถูปเจ้านายฝ่ายเหนือบนฝั่ง แม่น้ำปิงนั้นเป็นการไม่บังควร ควรจะหาที่เหมาะสมยิ่งกว่านี้ เพราะสถานที่ดังกล่าวอยู่ใกล้แม่น้ำปิงเกินไป จึงเห็นควรย้ายสถูปทั้งหมดไปสร้างไว้ที่วัดบุปผาราม เพราะเป็นพระอารามที่กษัตริย์แห่งล้านนาสร้างขึ้น ซึ่งใช้สถานที่พระราชอุทยานสวนดอกไม้พยอมยกให้เป็นวัด โดยได้ย้ายสถูปเก่าเหล่านั้นทั้งหมดมาไว้ที่วัดบุปผารามในปี พ.ศ.๒๔๕๐ โดยได้ก่อเป็นสถูปลักษณะคล้ายเจดีย์ขนาดเล็ก มีลักษณะและศิลปะแตกต่างกันไป ดูแล้วสวยงามและน่าศึกษาศิลปะการก่อสร้างของแต่ละสถูปเป็นอันมาก

๑๕

การปกครองภายในวัดสวนดอก

วัดสวนดอกปัจจุบันแบ่งการปกครองเป็น ๕ คณะ แต่ละคณะมีหัวหน้าดูแลควบคุมและรับผิดชอบ สายการปกครองของวัดแบ่งตามหน้าที่มีดังนี้

๑. พระอมรเวที
ป.ธ.๕,B.A,M.A. เป็นเจ้าอาวาส

๒. พระใบฎีกาสิทธิพันธ์ เตชธมฺโม
พธบ., M.A. เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสฝ่ายปกครอง

๓. พระมหา ดร.บุญช่วย สิรินฺธโร
ปธ.๓, Ph.D. เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสฝ่ายการศึกษา

๔. พระปลัด ดร.เสน่ห์ ธมฺมวโร
Ph.D. เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสฝ่ายสาธารณูปการ

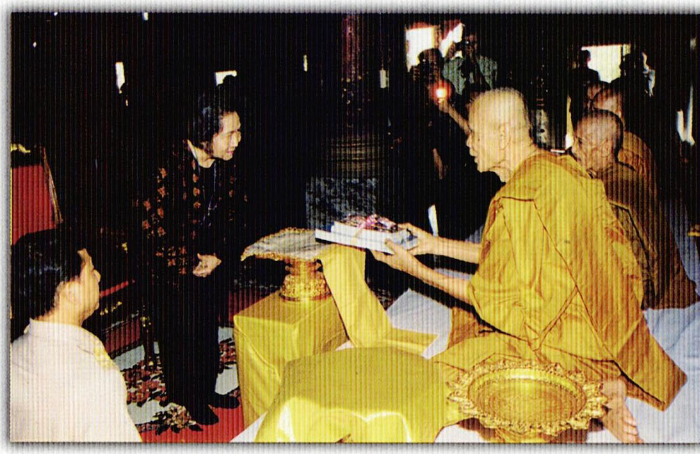
๕.	พระฉลวย อุตฺตโม	พธบ. เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสฝ่ายเผยแผ่
๖.	พระสมุห์ชิดชัย ฐิตปุญฺโญ	พธบ. เป็นเลขานุการวัด
๗.	พระมหาบรรจง จนฺทคุตฺโต	พธบ. เป็นผู้ช่วยเลขานุการวัด
๘.	นายมานพ ปิณฑรัตน์	เป็นไวยาวัจกรวัด
๙.	พระอมรเวที	เป็นหัวหน้าคณะ ๑
๑๐.	พระปลัด ดร.เสน่ห์ ธมฺมวโร	เป็นหัวหน้าคณะ ๒
๑๑.	พระฉลวย อุตฺตโม	เป็นหัวหน้าคณะ ๓
๑๒.	พระใบฎีกาสิทธิพันธ์ เตชธมฺโม	เป็นหัวหน้าคณะ ๔
๑๓.	พระมหา ดร.บุญช่วย สิรินฺธโร	เป็นหัวหน้าคณะ ๕

ในปี พ.ศ.๒๕๔๕ มีพระภิกษุสามเณรอยู่จำพรรษาจำนวน ๑๒๘ รูป ในจำนวนนี้ที่สำเร็จการศึกษาดังต่อไปนี้

๑.	จบเปรียญเอก	๒	รูป
๒.	จบปริญญาเอก	๔	รูป
๓.	จบปริญญาโท	๔	รูป
๔.	จบปริญญาตรี	๘	รูป
๕.	จบเปรียญตรี-โท	๑๗	รูป
๖.	จบนักธรรมเอก	๑๐๘	รูป

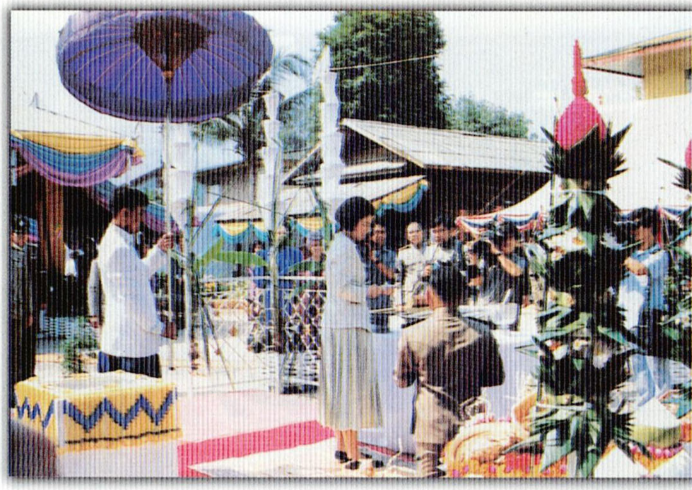
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ วางพวงมาลาสถูปพระอัฐิของเจ้านายฝ่ายเหนือ (เจ้าเชียงใหม่) ที่วัดสวนดอก เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๓๔

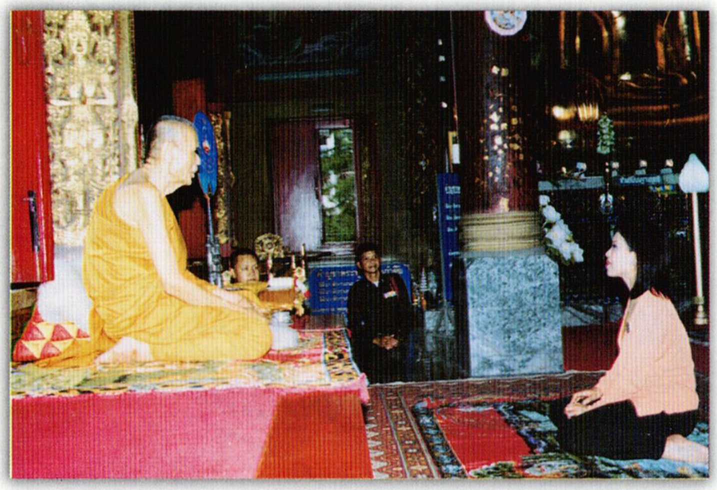
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จวางพวงมาลาสถูปพระอัฐิเจ้านายฝ่ายเหนือ ที่วัดสวนดอก และกำลังทรงปฏิสันถารกับพระอมรเวที ในพระอุโบสถเก้าตื้อ เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๔๖

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงปลูกต้นพิกุล ในวัดสวนดอก เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๔

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ วางศิลาฤกษ์ อาคารเรียนมหาจุฬาฯ (มหาวิทยาลัยสงฆ์) วิทยาเขตเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔

ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญาสิริวัฒนาพรรณวดี กำลังทรงสนทนาธรรม กับพระอมรเวที เจ้าอาวาสวัดสวนดอก ในพระอุโบสถพระเจ้าเก้าตื้อ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๖

ฯพณฯ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ถวายผ้าพระกฐินพระราชทาน ที่วัดสวนดอก ในภาพกำลังประเคนผ้าฯ แก่พระอมรเวที เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๔

วัดสวนดอกหลังจากถูกทอดทิ้งจนมีสภาพทรุดโทรมดังภาพที่เห็น ถ่ายเมื่อปี พ.ศ.๒๔๖๙ ในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.๗) เสด็จพระราชดำเนินเยือนเชียงใหม่

พระประธานในวิหารหลวงวัดสวนดอก วิหารวัดสวนดอกเป็นวิหารชนิดเปิดข้างที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย สร้างโดยครูบาเจ้าศรีวิชัยนักบุญแห่งล้านนา และเจ้าแก้วนวรัฐผู้ครองนครเชียงใหม่องค์สุดท้าย ปี พ.ศ.๒๔๗๔ มีขนาดความกว้าง ๒๕ เมตร ยาว ๖๖ เมตร

ธรรมมาสน์ศิลปะล้านนาในอดีต ตั้งอยู่ในวิหารหลวงวัดสวนดอก เป็นศิลปะที่สวยงามและประณีตหาดูได้ยากในยุคปัจจุบัน

สถูป (กู่) ที่เก็บอัฐิของครูบาเจ้าศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนาไทย

*อาคารเรียน
โรงเรียนบาลี
สาธิตศึกษา
(ม.มจร.)*

*อาคารเรียน
มหาวิทยาลัยสงฆ์
(ม.มจร.)*

*อาคารเอนก
ประสงค์สมโภช
เชียงใหม่ ๗๐๐ ปี
(ศาลา ๗๐๐ ปี)*

ชีวประวัติ

พระอมรเวที (วรรณ เขมจารี)

น.ธ.เอก, ป.ธ.๕, พ.ม., B.A., M.A.

เจ้าอาวาสวัดสวนดอก พระอารามหลวง
เจ้าคณะอำเภอเมืองเชียงใหม่
ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร ม.มจร.

นามเดิม	วันชัย สุโรจน์ (ขณะเรียน ป.๓ ครูได้เปลี่ยนชื่อเป็น "วรรณ")
นาม บิดา-มารดา	นายทา นางหลวง สุโรจน์
สถานที่เกิด	บ้านป่าซางน้อย ตำบลบ้านแป้น อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
วัน-เดือน-ปี เกิด	วันจันทร์ที่ ๑๕ เมษายน ๒๔๗๒ ตรงกับวันขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๕ ปีมะเส็ง เวลาเช้า (วันพญาวัน)
พี่น้องร่วมสายโลหิต	มีทั้งหมด ๖ คน คือ

๑. นางอูป (อำพัน) วิทรายคำ

๒. ด.ญ.ขันตี (ถึงแก่กรรมทั้งแต่ยังเยาว์)

๓. นายอำนาจ สุโรจน์

๔. พระอมรเวที (วรรณ สุโรจน์)

๕. นางจันทร์มอน ปัญญาปิง

๖. นายสุพจน์ สุโรจน์

บรรพชา เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๔๘๕ (อายุ ๑๓ ปี) ณ วัดป่าซางน้อย ต.บ้านแป้น อ.เมืองลำพูน

อุปสมบท เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๔๙๓ (อายุ ๒๑ ปี) ณ วัดมหาวัน ต.ในเมือง อ.เมืองลำพูน ได้ฉายา "เขมจารี") โดยมี

๑. พระมงคลญาณมุนี วัดพระยืน เป็นพระอุปัชฌายาจารย์

๒. พระราชสุตาจารย์ วัดจามเทวี เป็นพระกรรมวาจาจารย์

๓. พระสุเมธมังคลาจารย์ วัดพระธาตุหริภุญชัย เป็นพระอนุสาวนาจารย์

การศึกษา ปี พ.ศ.๒๔๘๓ จบ ป.๔ จากโรงเรียนวัดป่าซางน้อย

๒๔๘๕ สอบได้ น.ธ.ตรี จากสำนักเรียน วัดป่าซางงาม อ.ป่าซาง จ.ลำพูน

๒๔๘๖ สอบได้ น.ธ.โท จากสำนักเรียนวัดพระธาตุหริภุญชัย อ.เมืองลำพูน

๒๔๘๙ สอบได้ น.ธ.เอก และ ป.ธ.๓ วัดพระธาตุหริภุญชัย อ.เมืองลำพูน

๒๔๙๐ สอบได้ ป.ธ.๔ และ ม.๓ วัดพระธาตุ
หริภุญชัย อ.เมืองลำพูน

๒๔๙๓ สอบได้ ม.๖ ร.ร.เมธีวุฒิกรวัดพระธาตุ
หริภุญชัย อ.เมืองลำพูน

๒๔๙๖ สอบได้ ป.ธ.๕ จากสำนักเรียนวัดพระธาตุ
หริภุญชัย อ.เมืองลำพูน

๒๔๙๗ สอบได้ วิชา ชุดครู พ.ป. (สมัครสอบ)

๒๕๐๑ สอบได้ วิชา ชุดครู พ.ม. (สมัครสอบ)

๒๕๑๗ สอบได้ ม.ศ.๕ (สมัครสอบ)

๒๕๒๑ สอบได้ B.A. จากมหาวิทยาลัยพาราณสี
ประเทศอินเดีย

๒๕๒๔ สอบได้ M.A. จากมหาวิทยาลัยพาราณสี
ประเทศอินเดีย

หน้าที่การงาน

ด้านการศึกษา . .ปี พ.ศ.๒๔๘๙ เป็นครูสอนบาลีไวยากรณ์ สำนักเรียน
วัดพระธาตุหริภุญชัย

๒๔๙๓ เป็นครูสอน ร.ร.เมธีวุฒิกร วัดพระธาตุ
หริภุญชัย

๒๕๐๑ เป็นครูใหญ่ ร.ร.เมธีวุฒิกร จนถึงปี พ.ศ.๒๕๑๖

๒๕๑๖ เป็นครูสอนพระนวกะ วัดสามพระยา
กรุงเทพมหานคร

๒๕๒๘ เป็นครูสอน ร.ร.พุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดไทยในอเมริกา

๒๕๓๐ เป็นครูสอนบาลี สำนักเรียนวัดสวนดอก เชียงใหม่

เป็นอาจารย์สอนมหาวิทยาลัยสงฆ์ วิทยาเขตเชียงใหม่ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์)

ด้านบริหารการศึกษา ปี พ.ศ.๒๔๙๘ เป็นกรรมการตรวจธรรมสนามหลวง (ชั้น ตรี-โท-เอก)

๒๕๐๑ เป็นครูใหญ่ ร.ร.เมธีวุฒิกร จนถึง ปี พ.ศ.๒๕๑๖

๒๕๑๐ เป็นกรรมการสอบบาลีสนามหลวง (นำข้อสอบไปเปิดสอบ)

๒๕๒๘ เป็นผู้อำนวยการ ร.ร.พุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดไทยในอเมริกา

๒๕๓๐ เป็นรองคณบดี คณะพุทธศาสตร์ ม.มจร.

๒๕๓๓ เป็นเจ้าสำนักศาสนศึกษา วัดสวนดอก

๒๕๓๓ เป็นผู้อำนวยการ ร.ร.พุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดสวนดอก

๒๕๓๖ เป็นผู้จัดการโรงเรียนบาลี-สาธิตศึกษา ม.มจร.

๒๕๔๐ เป็นผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร ม.มจร.

ด้านการปกครอง ๒๕๐๑ เป็นรองเจ้าอาวาสวัดมหาวัน ลำพูน

๒๕๑๖ เป็นหัวหน้าคณะ วัดสามพระยา กทม.

๒๕๓๐ เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสวนดอก (วัดราษฎร์)

๒๕๓๔ เป็นรองเจ้าอาวาสวัดสวนดอก (พระอารามหลวง)

๒๕๓๕ เป็นเจ้าอาวาสวัดสวนดอก (พระอารามหลวง)

๒๕๓๗ เป็นพระอุปัชฌาย์

๒๕๓๙ เป็นเจ้าคณะตำบลสุเทพ เขต ๑

๒๕๔๓ เป็นรองเจ้าคณะอำเภอเมืองเชียงใหม่

๒๕๔๖ เป็นเจ้าคณะอำเภอเมืองเชียงใหม่

ด้านการเผยแผ่ ปี พ.ศ.๒๕๒๗ เป็นพระธรรมทูตต่างประเทศประจำวัดไทยในอเมริกา

๒๕๓๐ เป็นพระจริยานิเทศก์ จังหวัดเชียงใหม่

ด้านอื่นๆ ๒๕๑๒ เป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดพุทธสมาคมสาขาจังหวัดลำพูน

๒๕๐๗ เป็นประธานสภาเปรียญจังหวัดลำพูน ๒๕๐๗-๒๕๑๖

๒๕๑๐ เป็นรองเลขาธิการศูนย์ ร.ร.ราษฎร์ของวัดแห่งประเทศไทย

๒๕๓๙ เป็นกรรมการมูลนิธิครูบาศรีวิชัย

๒๕๔๐ เป็นกรรมการพัฒนาวัดพระธาตุดอยสุเทพ

ประสบการณ์ทั่วไป ท่านเจ้าคุณอมรเวที นับเป็นพระเถระที่มีความรู้และประสบการณ์มากรูปหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ ท่านไม่เพียงแต่จะเป็นพระนักการศึกษา-นักบริหารและนักพัฒนาเท่านั้น แต่หากยังเป็นพระเถระที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์เสมอ นอกจากจะเคยเป็นพระธรรมทูตอยู่ในสหรัฐอเมริกามาแล้ว ท่านยังได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษาดูงานในประเทศเพื่อนบ้านข้างเคียงอีกมากมาย เช่น มาเลเซีย-สิงคโปร์-ลาว-พม่า-กัมพูชา-อินเดีย-ญี่ปุ่น ฮ่องกง-มาเก๊า-คุนหมิง-เชียงรุ้ง-สิบสองปันนา เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งท่านได้รับรู้และเห็นสภาพความเป็นมาของวิวัฒนาการทาง เศรษฐกิจ-สังคม-วัฒนธรรม ตลอดถึงภูมิหลังของวิถีการดำรงชีวิตชนชาติและเผ่าพันธุ์ต่างๆ เหล่านั้นเป็นอย่างดียิ่ง

พระเปรียญ ๓ พี่น้องของ
ครอบครัว "สุโรจน์"

คุณพ่อทา คุณแม่หลวง สุโรจน์ มีบุตรธิดาทั้งหมด ๖ คน เป็นชาย ๓ หญิง ๓ เป็นครอบครัวที่นับถือพระพุทธศาสนา

มาแต่บรรพบุรุษ และมีความเชื่อมั่นในสถาบันพระพุทธศาสนาอย่างแน่วแน่ว่าจะสอนให้ทุกคนเป็นคนดีของสังคม ท่านจึงตัดสินใจส่งบุตรชายทั้ง ๓ คนคือ ด.ช.อำนาจ สุโรจน์, ด.ช.วรรณ สุโรจน์ และ ด.ช.สุพจน์ สุโรจน์ ไปบวชเรียนอยู่ที่วัดมหาวัน จังหวัดลำพูน ความตั้งใจของคุณพ่อและคุณแม่ก็ไม่สูญเปล่า ได้สัมฤทธิ์ผลตามความปรารถนาทุกประการ กล่าวคือบุตรชายทั้ง ๓ ได้เป็นมหาเปรียญพร้อมกัน คือ

๑. พระมหาอำนาจ ปธ.๗

๒. พระมหาวรรณ ปธ.๕

๓. พระมหาสุพจน์ ปธ.๖

แม้พระมหาอำนาจ และพระมหาสุพจน์ จะได้ลาสิกขาออกไปแล้ว ก็ยังเป็นพลเมืองดีของสังคม ทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่บริหารระดับสูงของสถาบันและองค์กรนั้นๆ

เกียรติคุณด้านผลงานดีเด่น

จากการที่ท่านเจ้าคุณได้อุทิศกำลังกายและกำลังความคิดในการพัฒนาและเผยแพร่พระพุทธศาสนาทั้งในและต่างประเทศมาเป็นเวลานาน ท่านจึงได้รับการประกาศเกียรติคุณด้านการเผยแพร่และโล่เกียรติยศหลายครั้ง โดยจะกล่าวเฉพาะครั้งที่สำคัญดังนี้

๑. ได้รับโล่เสมาธรรมจักร ในสาขาเผยแพร่พระพุทธศาสนาดีเด่นจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๒. ได้รับประกาศนียบัตรเกียรติคุณและโล่พระนักเผยแพร่พระพุทธศาสนา จากคณะสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่

๓. ได้รับประกาศนียบัตรและโล่ศิษย์เก่าดีเด่น จากโรงเรียนเมธีวุฒิกร จังหวัดลำพูน

เหล่านี้ล้วนเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าท่านประสบความสำเร็จในด้านหน้าที่การงานที่ท่านได้รับมอบหมายทั้งสองอย่าง คือ พระธรรมทูตสายต่างประเทศและพระจริยานิเทศก์ของจังหวัดเชียงใหม่

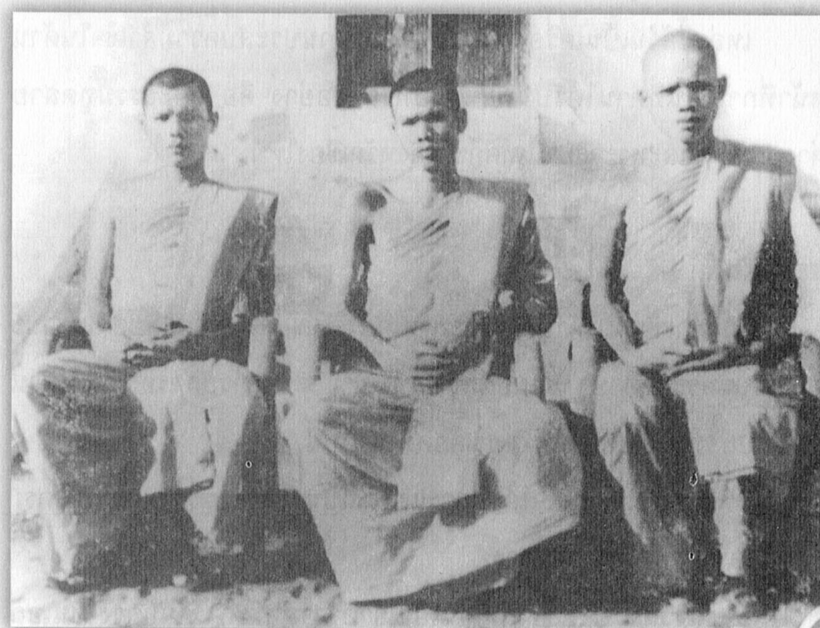
สมณศักดิ์

จากการที่ท่านได้รับการประกาศเกียรติคุณและโล่เกียรติยศ ในฐานะที่ท่านเป็นพระนักศึกษา นักเผยแพร่ นักพัฒนาและนักการปกครอง ที่มีผลงานจึงได้รับการปูนบำเหน็จด้านสมณศักดิ์ดังต่อไปนี้

๕ ธันวาคม ๒๕๓๔ ได้รับการแต่งตั้งเป็น "พระครูธรรมเสนานุวัตร" รองเจ้าอาวาสพระอารามหลวง

๕ ธันวาคม ๒๕๓๕ ได้เลื่อนเป็นเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นเอก ในราชทินนามเดิม

๕ ธันวาคม ๒๕๔๓ ได้รับการแต่งตั้งเป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ "พระอมรเวที"

พระมหาเปรียญ ๓ พี่น้อง วัดมหาวัน จังหวัดลำพูน (จากซ้ายไปขวา) พระมหาอำนาจ ป.ธ.๗, พระมหาวรรณ ป.ธ.๕, พระมหาสุพจน์ ป.ธ.๖

พระอมรเวที

ปีสองสี่เจ็ดสองขึ้นเจ็ดค่ำ
เดือนเมษาจำได้ดีขึ้นศกใหม่
บ้านป่าซางเมืองลำพูนถิ่นวิไล
เทพอวยชัยแม่หลวงได้บุตรดี
ชื่อวันชัย พ่อทาให้ เป็นมิ่งขวัญ
วันพญาวันหนุนบุญเสริมราศรี
เจริญวัยรู้คุณกตเวที
เป็นศิษย์ดีครูบาป่าซางงาม
ได้ฝึกเพียรวิชาสมณธรรม
เณรวรรณพร่ำศึกษาอรรถสาม
ประโยชน์ตนประโยชน์ท่านชำนาญความ
ปฏิบัติตามหลักธรรมพระสัมมา
นักธรรมเอก เปรียญห้า ภาษาศิลป์
ชำนาญสิ้น วิชาที่ศึกษา
ปริญญาตรี ปริญญาโท เรือง วิทยา
สมคุณค่าวิชาการเลิศล้ำจริง
ทั้งครูสอนพระนวกะพระธรรมทูต
เครื่องพิสูจน์แผ่พระธรรมล้ำค่ายิ่ง
ศึกษาธรรมพัฒนาไม่ประวิง

ทั้งนอกในล้วนทำจริงสิ่งอุดม

เจ้าคณะพระสังฆาสง่าศักดิ์

เห็นประจักษ์การศึกษาสง่าสม

ณ มหาจุฬาฯ ล้วนนิยม

ให้ชื่นชมวิชาการผสานธรรม

ห้าธันวา มหาราชภูบดี

เฉลิมชนม์ห้าสิบปีปกครองสยาม

พระอมรเวที สง่างาม

คู่อาราม ธ ทรงตั้งตระหนักจริง

อธิบดีแห่งสงฆ์ดำรงศักดิ์

เป็นที่รักบรรดาศิษย์สถิตมิ่ง

วัดสวนดอกอารามหลวงนครพิงค์

สาธุชน...ศรัทธายิ่งมิ่งมงคล

โดย

พระมหาพีระพงษ์ พลวีโร

พระนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตเชียงใหม่

วัดสวนดอก ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง

จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐

โทร. (๐๕๓) ๒๗๘๓๐๔, (๐๕๓) ๒๗๘๙๖๗

วัดสวนดอก (พระอารามหลวง)

★★★★★★★★★★★★★★★★★★

นพบุรีศรีเวียงนามเชียงใหม่ ศูนย์รวมใจไทยพญาขุน
เจ้ามังรายกอบกู้ค้ำชูบุญ สามพ่อขุนร่วมทางเพื่อสร้างเวียง
จอมกษัตริย์กือนาธรรมมิกราช พระจอมปราชญ์นำชาตินำชื่อเสียง
อุทยานสวนดอกพยอมเรียง ทรงให้เวียงสร้างวัดสุพัฒน์ใจ
พระสุมนะเถราวัฒนาราม มุ่งตามธรรมกรรมฐานสะอ้านใส
อัญเชิญพระบรมธาตุประกาศไกร น้อมนำใจไทยทานไทยล้านนา
พระเมืองแก้วแผ้วทางสร้างสันติ ทรงดำริพิพัฒน์วัดบุปผา
พระเก้าตื้อลือนามอร่ามตา เทิดวงศาพาพงศ์งามวงศ์วาน
เจ้าดารารัศมีศรีศักดา ทรงศรัทธาพาต่อก่อสถาน
เคลื่อนย้ายกู่สู่อ้อมพยอมบาน ตั้งตระหง่านอยู่คู่เจดีย์
เจ้าประคุณครูบาศรีวิชัย ผสานใจไตรรัตน์สร้างวัดนี้
ก่อต่อเติมเสริมส่งองค์เจดีย์ ตั้งมณีศรีสง่าบุปผาพรรณ
มงคลนามตามควรวัดสวนดอก พยอมออกดอกขาวราวสวรรค์
กุศลธรรมค้ำเอกเอนกนันต์ ร่วมแบ่งสันปันบุญคุณความดี

หนังสืออ้างอิง

ข้าพเจ้าผู้เขียนตำนานเล่มนี้ ได้อาศัยข้อมูลต่างๆ จากหนังสือและเอกสารดังต่อไปนี้

๑. ประวัติศาสตร์ล้านนา เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ ปี พ.ศ.๒๕๔๖ โดย รศ.สรัสวดี อ๋องสกุล

๒. ความรู้พื้นฐานด้านลานนาคดี เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ ปี ๒๕๒๔ ของ คุณไกรศรี นิมมานเหมินท์

๓. ประวัติวัดสวนดอก จัดพิมพ์ในงานทำบุญคล้ายวันเกิดพระมหาวรรณ เขมจารี ปี ๒๕๓๑

๔. ประวัติวัดสวนดอก จัดพิมพ์ในงานฉลองสมณศักดิ์พระครูธรรมเสนานุวัตร ปี พ.ศ.๒๕๓๔

๕. ประวัติวัดสวนดอก จัดพิมพ์ในงานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นเจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นเอก ปี พ.ศ.๒๕๓๕

๖. ข้อมูลโดยตรงจากพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระอมรเวที

๗. ตำนานวัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร เชียงใหม่

ประวิทย์ ตันตลานุกุล

๒๕๔๖

